

AKDENİZİN SANAT VE EDEBİYATA KATKISI

Büyük bir havzanın tarihi geçmişinden yola çıkarak sanatı,edebiyatı ve kültürü konuşmak, yazmak oldukça önemli, derin ve zordur. Akdeniz, geçmişi derin olan, ipek yolunun getirdiği avantajlarla birlikte Klikya bölgesinin Zeytinlikleriyle barışın da sesi ve soluğu olmuştur. Hanların, köprülerin, taş duvarlarla kalelerin varlığı binlerce yıllık tarihe ışık tutar. Bölgenin esenliği Misis'in suları ile sanki Asi ırmağına doğru bir yol haritası vererek içimize Jüstinyen'in ve Kleopetra'nın izleri düşer. Bu izler, Ashab-ı Kehf'iyle Tarsus'u tarhileştirirken Hristiyanların sofrası haline gelen Jüstinyen köprüsü ve klisesiyle Anadolu Türkmen'lerinin yer tuttuğu toprağın sahibi olan Yörüklerin, Avşarların, Kara Keçililerin Altından geçmeden şehra daldıklarını da hayal edebilir Ulucamiinde namaz kılabilirsiniz. Kartal uçuşuyla Mersin'den Anamur'a doğru yol alırken Kız kalesine misafir olursunuz. Bu yolculuk aslında tarihin derinliklerinden akan ırmakların çağıldayışını hatırlatır bize. Oradan Akdenizin serin ve mavi suları ile kucaklaşarak deniz kızlarının, deniz perilerinin oynayışlarını yüreğinizde hissederek bir barak havasıyla çobanlara özgü türküleriniz toros dağlarının karlı tepelerinden bir ipek dokunuşuyla ovaya doğru süzülüşüne de tanıklık edersiniz. Bu yolculuğun taş duvarları sizi Faruk Nafiz'in "Han Duvarları"na götürür.

Adana'nın Tarihi Taş köprüsü, Büyük saati şehre kendi rengini verirken Gala (Kale) kapısından Ulu Camiye uğrarsınız. Şehre doğudan gelen kervanlar Seyhan ırmağını Taş köprüden geçerek Kale kapısından girer orada dinlenir ve şehirle sonra tanışmış. Yağ Camii ile Yeni camii size huzur veren ibadethanelerin ötesinde birer eğitim ve medrese görevi yapmışlardır. Yeni yapılan her şey şehre, toprağa ve insana aykırı yapılmaktadır sanki. Fıtrata uymayan yaşama şekilleriyle, yerleşim ve eşyaların süsleyişi insana kendi asliyetiyle yaşamayı önerirken modern yapılar surete de sirtete de aykırı düşer. Büyük şehirlerin tılsımları olan ahşap konakların, eski yapıların tahta ve taş evlerin sıcaklığı bir bir gözden kaybolmaya doğru ilerlerken, çaresizlik içerisinde Ramazanoğlu konağı varlığını Seyhan'ın kıyısında bulunan ahşap evlerin-konakların üzerine bir büyü etkisiyle sinmeyi sürdürmektedir.

Bu şehrin varlığıyla toprağın beyaz altını olan pamuk tarlaları, iklimine uygun bir hal ile yedi kıtadan insan barındırır gibi ülkemizin göç eden canlarına kucağını, ocağını, sofasını ve sofrasını açmayı sürdürür. Canlar çoğaldıkça şehir kalabalıklaşır. Seyhan ırmağının nazlı akışı bulanmaya başlar. Eskiden dedimse çocukluk yıllarımızda meyan kökü şerbeti en doğal içeceğimizdi. Haşlama diye sebillerle ikramlar yapılarak yazın sıcağından birazcık nefesler almaya çabalanırdı. Eskidendi meyan kökü (haşlama) içmelerimiz, şimdilerdeyse hafızanın, midenin ve ruhun bozulmasına zemin olan colalar icat edilince rengi bozuldu meyanın da, insanın da. Şehrin eski haline uygundu bicibiciler. Şalgamların varlığı kebaba

bağlı olarak sürüyor. Bu şehir ve şehirlerin iç ezgilerini duymayan insan o şehre katkıda bulunamaz.

Çukurova'nın ırgatları susuz yazları hatırlatır. Çukurova'nın pamuk tarlalarında kurulan göç çadırları şehre bir adım daha yakın olabilme talimleridir bir bakıma. Şiirin, musikinin, sanatın varlığı şehrin taş duvarları arasında gizlenmiş, sinmiş bir vaziyette arayıcılarını, toplayıcılarını bekler. Her şair şiirini aramakla mükelleftir. Adana'nın tozlu yollarında, topraklarında aradığımız notalar; Ulucamiinin yanbaşında müstakil bir medrese görünümüyle şadırvan, tarihe tanıklık ederken arapça, tefsir, kuran kıraatlerinin sesi sabahın er vakitlerinde ezana hazırlık yapar. Bir neyzenin nefesiyle saba makamıyla ezan, uykusundan uyandırır şehrin insanını. Şehrin insanı tahtalı camiinin altından geçerek kalabalıkları oluşturur.

Kayalıbağ mahallesine doğru yol aldığımızda çocukluk yıllarımda ki Tepebağ ismi bir tesbih gibi dilime dolanırken Ramazanoğlu konağının ikametgahında Kuran, Arapça eğitimi yüzyıllara tanıklık etmeyi sürdürür. Şeyh Ramazanoğlu Mahmut Sami Efendi Hazretlerinin halifelerinden olan Mehmet Baysal hocam ermişlerden bir derviştii ve ehli ilim olan haliyle babı ali kapısı gibi kapıdan içeriye girenler onun ilminden, feyzinden müstefit olurlardı. Odacı Mehmet Emmi'miz için kırklardan derlerdi. Şefika Hatun-Şeyhoğlu ve Zincirli camii İmam ve Hatibi olan Ahmet Garip hocam elimden tutarak beni Baysal hocama getirmişti. Biz o yıllarda küçücük çocuklardık. Bu küçücük hallerimiz birer şiirin mısralarıydı. Yürürken bu şehirde şiir de bizimle birlikte yürürdü. Şehirleri yürüten şiirdir, müsidir sanat ve edebiyattır.

Adana'nın yerli halkı toprağıyla tanış olmuş bir halktır. Kalender mizacıyla, konukseverliğiyle yüreğinde demlendirir kavununu, karpuzunu, gelen konuklarını. Bu nedenledir ki Türk sinemasının bu güne gelmesinde; Çukurovanın beyaz altın ağalarının-tüccarlarının payı unutulamaz. Sanatın toprakla, şehirle birlikte var olduğunu, o şehrin sırlarıyla şairleri, edebiyatçıları var ettiğini ifade etmeliyiz. Onlarca şair, edebiyatçı, bilim adamı, tiyatrocu, sinemacı, müzisyen, medya mensubu Adana'dan ,Çukurova'dan, Akdeniz ikliminden beslenmiştir. Türk şiirinin önemli isimleri bu şehre ve Türkiye'ye kan vermeyi sürdürmüşlerdir. Yüzlerce isimden bazı isimleri seçerek dikkate arz etmek niyetindeyim; Halk şiirimizin büyük ustalarından Dadaloğlu, Karacaoğlu, Divan şiirinde Ahmet Hamdi Efendi, Ahmet Naim Efendi, Sururi, Halk aşıklarımızdan Ferrahi, Feymani, Abdulvahap Kocaman, Kul Mustafa, Şair , Yazar, Romancı, öykücü ve eleştirmenlerden Ali Püsküllüoğlu, Mehmet H. Doğan, Muzaffer izgü, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Recep Bilginer, Turan Ofazoğlu,

Sinemacılardan, Aytaç Arman, Salih Güney, Yılmaz Güney, Şener şen, Yılmaz Köksal Müzisyenlerimizden Kanı Karaca, Ferdi Tayfur, Erol Büyükburç, Hakkı Bulut, Ümit Besen, Vahdet Vural gibi isimler kültürel değerlerimizin köklü ve derin damarlarını haber vermektedir.

